

3 .3.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö VN/6449/2020

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanon järjestämisestä koskevaksi lainsäädännöksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa otsikon asiassa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, vuorotteluvapaalakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annettua lakia sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia.

Työ- ja elinkeinotoimistoille nykyisin kuuluvaa päätösvaltaa työttömyysetuuden ja vuorottelukorvauksen maksamisen edellytysten ratkaisemisesta siirrettäisiin Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille. Keskeisimmät siirrettävät tehtävät liittyvät sen ratkaisemiseen, onko työnhakija työtön ja mikä vaikutus työnhakijan opinnoilla tai yritystoiminnalla on hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta. Työ- ja elinkeinotoimisto päättäisi edelleen työttömyysturvaseuraamusten asettamisesta sekä sellaisista työvoimapolitiittista harkintaa sisältävistä asioista, jotka on tarkoituksenmukaista säilyttää työvoimaviranomaisen päätösvallassa. Osa työ- ja elinkeinotoimistoille jäävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä keskitettäisiin valtakunnallisesti.

Valtiovarainministeriön lausunto

Lausunnolla olevan esitysluonnoksen perusteella esityksen tavoitteena olisi edistää työ- ja elinkeinotoimistojen mahdollisuuksia keskittyä palvelutoiminnassa työnhakijoiden työllistymisen edistämiseen ja palveluiden tarjoamiseen sekä vahvistaa työvoimaviranomaisen roolia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestäjänä. Tähän pyritään ilmeisesti toisaalta vähentämällä TE-toimistojen tehtäviä ja toisaalta ehdottamalla samalla, että TE-toimistojen toimintamäärärahaa ei tehtäväsiirrosta huolimatta vähennettäisi. Nämä kaksi asiaa tulee erottaa toisistaan ja arvioida tehtäväsiirtoesitystä sen omien ominaisuuksien perusteella eikä yhteydessä mahdollisiin määrärahapäätöksiin, jotka tehdään JTS- ja talousarvioprosesseissa. On siis arvioitava, onko tehtäväsiirto tarkoituksenmukainen, jos tehtävän hoitoon liittyvät määrärahat siirretään TE-toimistoilta tehtävän toimeksisaavalle taholle eli Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille.

Esitysluonnoksen taloudellisissa vaikutuksissa todetaan, että kyseessä olevat tehtävät vastaavat työmäärältään arviolta noin 130 henkilötyövuotta (vuonna 2018) ja kustannuksiltaan noin 6,8 milj. euroa työ- ja elinkeinotoimistoissa. Kansaneläkelaitos ja työttömyyskassat ovat puolestaan arvioineet, että uudet tehtävät lisäisivät niiden toimintamenoja noin 16 milj. eurolla. Lisäksi tehtäväsiirron valmistelusta aiheutuvista tietojärjestelmämuutoksista aiheutuisi yhteensä noin 10 milj. euron kertaluonteinen kustannus. Jos tehtäväsiirron yhteydessä TE-toimistoilta vähennettäisiin mainitut 6,8 milj. euroa ja Kelan

ja työttömyyskassojen toimintaa rahoitettaisiin 16 milj. eurolla vuodessa, jäisi siirron nettokustannukseksi noin 9,2 milj. euroa vuositasolla. Lisäksi tulisi maksettavaksi kertaluonteiset kustannukset, joiden ajoitusta ei ole määritelty tarkemmin, mutta joiden voi arvioida ajoittuvan vuosiin 2020-2021. Jos tehtäväsiirron yhteydessä määrärahaa ei siirrettäisi, kuten esitysluonnoksessa ehdotetaan, olisi esityksen kustannus mainittujen kertaluonteisten kustannusten lisäksi 16 milj. euroa vuodessa.

Valtion toiminnan tuloksellisuuden varmistamisen näkökulmasta on ilmeistä, että tehtyjä arviointeja tulisi vielä täsmentää ja perustella läpinäkyvämmiin sekä tavoitteeksi lähtökohdaisesti asettaa, ettei tehtävien siirrosta suoraan aiheudu julkiselle taloudelle nykytilaa suurempia kustannuksia ainakaan pysyvästi ja pidemmällä aikavälillä. Tämä on perusteltua myös siksi, että esityksessä arvioidaan tehtävien siirron johdosta Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille aiheutuvan työmäärän kasvu jossain määrin pienemmäksi kuin on siirtyviin tehtäviin työvoimahallinnossa tällä hetkellä käytetty resurssi.

Tehtäväsiirron hyötyinä mainitaan vähentyvä byrokratia, kun työnhakija toimittaisi nykyistä useammin tietoja vain yhdelle toimijalle. Koska joitakin työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä jäisi edelleen TE-toimistoille, ei työnjako olisi kansalaisille jatkossakaan kuitenkaan täysin yksiselitteinen. Esitysluonnoksessa perustellaan siirtoa myös sillä, että TE-toimistot voisivat keskittyä paremmin työttömien palveluun, kun siirrettäviin tehtäviin TE-toimistoissa kohdistunut työpanos suunnattaisiin TE-toimistoissa uudelleen työllistymistä ja osaavan työvoiman saatavuutta tukeviin palveluihin. Tämä perustelu ei ole relevantti, koska tehtäväsiirron mukana määrärahojen on siirryttävä myös, ja mahdolliset määrärahalisäykset on käsiteltävä ja perusteltava erikseen. Tehtäväsiirtoa ja resurssilisäystä TE-toimistoissa ei tule sitoa asiallisesti yhteen.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esitys sisältää ehdotuksia työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävien valtakunnalliseksi keskittämiseksi. Keskittämiset koskisivat varsin merkittävää henkilö- ja työmäärää: Työ- ja elinkeinotoimistoihin jääviin työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviin asiantuntijatasen tehtäviin (lausunto- ja selvityspyyntötyö) käytettävä kokonaistyöaika vastaa esityksen mukaan arviolta noin 65 henkilötyövuotta. Keskittämistä olisi tarkoitus säätää tarkemmin myöhemmin asetustasoisesti. Valtioneuvoston asetuksen valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta mukaan asianomaisen ministeriön on aina selvitettävä valtion keskushallinnon yksikköjen ja valtakunnallisesti tai keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoittamismahdollisuudet pääkaupunkiseudun sijasta maan muihin osiin mm. silloin, kun organisoidaan olemassa olevaa toimintaa merkittävästi uudelleen. Työ- ja elinkeinoministeriön tulee osana jatkovalmistelua harkita, onko tehtävien keskittämisessä kyseessä luonteeltaan merkittävä toiminnan uudelleen organisointi ja tarvittaessa pyytää asiasta alueellistamisen koordinaatioryhmän lausunto. Varsinainen tehtävien siirto Kansaneläkelaitokselle ja työttömyysvakuutuskassoille sen sijaan ei edellytä asian käsittelyä alueellistamisen koordinaatioryhmässä, sillä tehtävät vastaanottavat tahot eivät kuulu valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain soveltamisalaan.

TE-toimistoista Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille siirrettävät tehtävät vastaavat työmäärältään arviolta noin 130 henkilötyövuotta (vuonna 2018). Esitysluonnoksen mukaan TE-toimistoissa työpanos suunnattaisiin uudelleen työllistymistä ja osaavan työvoiman saatavuutta tukeviin palveluihin ja vapautuva resurssi kohdistuisi erityisesti asiakaspalvelun perustehtäviä hoitaviin virkailijoihin. Tämän lisäksi työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvät asiantuntijatasen tehtävät (lausunto- ja selvityspyyntötyö) keskitettäisiin valtakunnallisesti edellä todetulla tavalla.

Esitysluonnoksessa todetaan, että tehtävien siirtämisessä tulee arvioitavaksi työsopimuslain (55/2001) ja valtion virkamieslain (750/1994) liikkeenluovutusta koskevat säännökset

sekä neuvoston direktiivi (2001/23/EY, liikkeenluovutusdirektiivi), mutta päädytään siihen, että tehtävien siirtäminen työttömyysetuuden maksajille ei täytä kuitenkaan liikkeenluovutukselle säädettyjä edellytyksiä.

Esitysluonnoksessa ei arvioida tai kuvata tarkemmin minkälaisia henkilöstövaikutuksia vapautuvan resurssin uudelleen kohdistaminen tai tiettyjen tehtävien valtakunnallinen keskittäminen aiheuttaa välittömästi tai pidemmällä aikavälillä taikka miten ja milloin muutokset toteutetaan. Esityksen vaikutusarviointia tulee täydentää siten, että kaikki sen henkilöstövaikutukset tulevat esiin.

Valtiovarainministeriö ei kannata esitystä sen korkeiden kustannusten ja julkisen talouden tuloksellisuutta heikentävän vaikutuksen vuoksi.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Budjettipäällikkö,
osastopäällikkö

Sami Yläoutinen

